

АПОСТОЛИЧЕСКО
НАПЪТСТВИЕ

*EVANGELII
GAUDIUM*

ОТ СВЕТИЯ ОТЕЦ
ФРАНЦИСК

КЪМ ЕПИСКОПИТЕ,
ДУХОВЕНСТВОТО,
БОГОПОСВЕТЕНИТЕ И
МИРЯНИТЕ,
ЗА ВЪЗВЕСТИЯВАНЕТО
НА ЕВАНГЕЛИЕТО В
СЪВРЕМЕННИЯ СВЯТ

VATICAN PRESS

<http://www.vatican.va/evangelii-gaudium/en/>

Издава: Католическа Апостолическа Екзархия в България
Превод: Момчил Методиев

1. Радостта от Евангелието изпълва сърцето и живота на всички, които срещат Исус. Тези, които приемат Неговото послание за спасение, се освобождават от греха, мъката, вътрешната празнота и самотата. В Христос радостта постоянно се ражда отново и отново. С това Напътствие се обръщам към вярващите християни да отворят нова глава в евангелизацията, водени от тази радост, като същевременно се опитвам да посоча нови насоки в пътешествието на Църквата през следващите години.

I. ВИНАГИ ОБНОВЕНА РАДОСТ; РАДОСТ, КОЯТО Е СПОДЕЛЕНА

2. Най-голямата опасност пред днешния свят, доминиран от консуматорството, представлява опустошението и страданието, които израстват в самодоволното и ненаситно сърце, трескаво търсещо празните удоволствия, и в притъпената му съвест. Когато нашият вътрешен живот се окаже ограничен в собствените си грижи и интереси, в него не остава място за другите, за бедните. Тогава гласът на Бог остава нечул, тихата радост от Неговата любов престава да бъде чувствана, а желанието за добри дела изтънява. Тази опасност е напълно реална и за вярващите. Мнозина се чувстват обзети от това състояние, до-

като накрая се оказват изпълнени с обида, ярост и равнодушие. Това не е пътят, който може да ни помогне да живеем достоен и пълноценен живот, това не е Божията воля за нас, това не е животът в Духа, чийто източник е сърцето на възкръсналия Христос.

3. Призовавам всички християни, навсякъде, точно в този миг, да подновят личната си среща с Исус Христос или поне да бъдат готови да Го допуснат за среща; моля всички вас да правите това постоянно, всеки ден. Никой не трябва да си помисля, че този призив не е отправен към него или към нея, защото „никой не е изключен от радостта, донесена от Господа”¹. Господ няма да разочарова тези, които вземат това решение; винаги, когато правим първата стъпка към Исус, ние осъзнаваме, че Той е вече там и ни очаква с разтворени обятия. Сега е времето да кажем на Исус: „Господи, оставих се да бъда измамен, по хиляди начини съм бягал от твоята любов, но ето ме тук отново, за да подновя завета си с Теб. Спаси ме още веднъж, Господи, поemi ме още веднъж в Твоята изкупителна прегръдка”. Колко прекрасно е усещането да се върнем при Него, след като веднъж сме се били изгубили! Нека го кажа още веднъж: Бог никога не се уморява да ни прощава; ние сме тези, които се уморяваме да търсим Неговата милост. Христос, Който ни е казал да си прощаваме един на друг „до седемдесет пъти по седем” (Мат. 18:22) ни дава пример за това: Той ни е простил седемдесет пъти по седем. Отново и отново Той ни понася върху Своите

¹ Павел VI, Апостолическо напътствие *Gaudete in Domino* (9 май 1975), 22: AAS 67 (1975), 297.

рамене. Никой не може да ни отнеме достойнството, което сме получили от Неговата безгранична и неизменна любов. Чрез силата на нежността, която никога не разочарова и която може винаги да възвърне нашата радост, Той ни дава сили да вдигнем глави и да поемем отново на път. Нека не бягаме от възкресението на Исус, нека никога не се предаваме каквото и да се случва. Нека нищо не ни вдъхновява повече от Неговия живот, който ни води напред!

4. В книгите на Ветхия завет е казано, че радостта от спасението ще бъде изобилна във времето на месията. Пророк Исаия радостно поздравява очаквания Месия: „Ти ще умножиш народа, ще увеличиш радостта му” (9:3). Той увещава жителите Сионови да го посрещнат с песента: „Весели се и радвай се” (12:6). Пророкът казва на тези, които вече са го видели отдалеч, да занесат вестта на другите: „Възлез на висока планина, благовестителю Сионе! Възвиси силно гласа си, благовестителю Иерусалиме! Възвиси, не бой се, кажи на градовете Иудини: ето вашия Бог!” (40:9). Всяко творение споделя радостта от спасението: „Радвайте се, небеса, и весели се, земя, и възкликавайте от радост, планини, защото Господ утеши Своя народ и помилува Своите страдалци.” (49:13).

Захария, в очакване на деня Господен, призовава хората да приветстват Царя, който идва „кротък, възседнал на ослица”: „Ликувай от радост, дъще Сионова, тържествуй, дъще Иерусалимова: ето, твоят Цар иде при тебе, праведен и спасяващ” (9:9).

Вероятно най-вълнуващ е призивът на пророк Софоний, който посвещава народа на Бог, изпълнен с радостта от спасението. Намирам този текст за много вълнуващ: „Господ, Бог твой, е посред тебе: Той е силен да те спаси; ще се развесели за тебе с радост, ще бъде милостив по любовта Си, ще тържествува за тебе с песни” (3:17).

Ние изпитваме тази радост всеки ден, сред малките неща от живота, в отговор на изпълнената с любов покана на нашия Бог Отец. „Синко, според състоянието си прави добро на себе си и приносите Господу достойно... Не се лишавай от добър ден, и част от доброто желание да те не отмине” (Сир, 14:11, 14). Каква нежна родителска любов се чувства в тези думи!

5. Евангелието, озарено от славата на Христовия кръст, постоянни ни зове към радост. Достатъчни са само няколко примера. „Радвай се” са думите, с които ангелът приветства Мария (Лук. 1:28). Когато Мария отива при Елисавета, Йоан проиграва от радост в утробата на майка си. (срв. Лук. 1:41). В своята прослава, Мария казва: „духът ми се зарадва в Бога, Спасителя мой” (Лук. 1:47). Йоан предава думите на Исус в началото на Неговото служение: „тая ми радост, прочее, се изпълни” (Йоан. 3:29). Самият Исус „се зарадва духом” (Лук. 10:21). Неговото послание ни носи радост: „Това ви казах, за да пребъде Моята радост във вас, и радостта ви да бъде пълна” (Йоан. 15:11). Християнската ни радост е почерпена от извора на Неговото преливащо сърце. Той обещава

на своите ученици: „вие ще бъдете наскърбени, но скръбта ви ще се обърне на радост” (Иоан. 16:20). И продължава с думите: „но Аз пак ще ви видя, и ще се зарадва сърцето ви, и радостта ви никої няма да ви отнеме” (Иоан. 16:22). Учениците се „зарадваха” (Иоан. 20:20), когато видяха възкръсналия Христос. В Деяния на Апостолите четем, че първите християни „хранеха се с весело и чисто сърце” (2:46). Навсякъде, където отиват учениците, „голяма радост биде в оня град” (8:8); дори и когато са преследвани, те се „се изпълняха с радост” (13:52). Новопокръстеният скопец „радостен продължи пътя си” (8:39), а тъмничният стражар на Павел „се зарадва с целия си дом, заедно повярва в Бога” (16:34). Защо и ние да не се присъединим към този велик поток на радостта?

6. Има християни, чийто живот прилича на Велики Пости без Великден. Разбирам, че радостта не може да бъде изразявана по един и същ начин в различните моменти от живота, особено в миговете на големи трудности. Радостта се приспособява и променя, но винаги удържа, дори и само като отблясък от светлината, роде на от личната ни увереност, че когато всичко е казано и извършено, ние сме обичани безкрайно. Разбирам мъката на хора, на които се налага да преживяват големи страдания, и все пак бавно, но сигурно, ние трябва да оставим радостта от вярата да се възвърне като тиха, но твърда увереност, дори и сред най-големите трудности. „И избяга мирът от душата ми; аз забравих за добруване... Ето какво аз отговарям на сърцето си и поради това имам упование: по милост на Господа не изчезнахме ние, защото милосърдието Му не е пре-

секнало: то се обновява всяка сутрин; велика е Твоята вяроност!...Добре е ономува, който търпеливо очаква спасение от Господа” (Плач Иер. 3:17, 21-23, 26).

7. Понякога се изкушаваме да потърсим извинения и да се оплакваме, че можем да постигнем щастие-то само след като бъдат изпълнени хиляда условия. До известна степен това е така, защото нашето „технологично общество преуспя в умножаването на възможностите за удоволствие, но трудно успява да породи радост”². Мога да кажа, че най-красивият и естествен израз на радост, който съм виждал в моя живот, е този на бедните хора, които нямат почти нищо. Мисля и за истинската радост, носена от други хора, които, независимо от тежките си професионални задължения, успяват да запазят, с простота и уединение, сърцето си изпълнено с радост. Всички тези примери за радост, всеки по собствен начин, се дължат на безкрайната Божия любов, разкрила се пред нас в Исус Христос. Никога няма да спра да повтарям думите на Бенедикт XVI, които ни насочват към самото сърце на Евангелието: „В началото на християнското съществуване не стои етично решение или някаква велика идея – това е среща с едно събитие, с една Личност, която дава на живота нов хоризонт и същевременно окончателна насока”³.

8. Благодарение единствено на тази среща - или на тази подновена среща – с Божията любов, която прераства в близко приятелство, ние се освобождаваме

² Пак там, 8: AAS 67 (1975), 292.

³ Енциклика *Deus Caritas Est* (25 декември 2005), 1: AAS 98 (2006), 217.

от личната си ограниченост и обсебеност от себе си. Ставаме напълно хора, когато бъдем повече от хора, когато се оставим Бог да ни отведе извън нас, за да постигнем пълната истина за нашето битие. Там откриваме източника на вдъхновение за всички наши усилия за евангелизация. Ако сме приели любовта, която възвръща смисъла на нашия живот, можем ли да не споделим тази любов и с другите?

II. ВЪЗХИТИТЕЛНАТА И УТЕШИТЕЛНА РАДОСТ ОТ ЕВАНГЕЛИЗАЦИЯТА

9. Добротата винаги се разпространява. Всяко автентично изживяване на истината и добротата се стреми по природата си да израсне в нас и всеки човек, изпитал дълбоко вътрешно освобождение, развива чувствителност за нуждите на другите. Докато расте, добротата пуска корени и се развива. Ако искаме да водим достоен и пълноценен живот, трябва да достигнем до другите и да потърсим доброто у тях. Затова и не могат да ни учудят думите на свети Павел: „защото любовта Христова ни обхваща” (2 Кор. 5:14); „горко ми, ако не благовестувам!” (1 Кор. 9:16).

10. Евангелието ни предлага възможност да живеем живот на по-високо равнище, но с не по-малка интензивност: „Животът израства, когато се отдава, и отслабва, когато е живян в самота и удобство. И наистина, тези, които изпитват най-голяма радост от живота са тези, които са отхвърлили сигурността и са били вдъхновени от мисията да предадат живота на

другите”⁴. Когато Църквата призовава християните да приемат задачата за евангелизация, тя просто ги насочва към източника на същинската лична и пълноценна изява. „Тук ние откриваме дълбокия закон на реалността, според който животът се изпълнява и съзрява според това доколко е бил готов да отдаде живот на другите. Ето това означава мисията.”⁵ Следователно вестителят на благата вест никога не трябва да изглежда като човек, който се връща от погребение! Нека си възвърнем и задълбочим нашия ентузиазъм, „възхитителната и утешителна радост от евангелизацията дори ако трябва да я посеем сред сълзи... И нека съвременният свят, търсец – понякога с тревога, а понякога с надежда, – приеме благата вест не от обезсърчени и обезкуражени евангелизатори, изпълнени с нетърпение и тревоги, а от служители на Евангелието, чийто живот е пълен с ревност, които вече са приели радостта на Христос”⁶.

Вечната новост

11. Обновяването на проповедта може да предложи на вяращите, както и на равнодушните и непрактикуващите, нова радост във вярата и плодотворност в делото на евангелизацията. Сърцето на това послание винаги ще бъде едно и също – Бог, разкрил Своята безмерна любов в разпнатия и възкръснал Христос. Бог постоянно обновява Своите верни, независимо от тяхната

⁴ Пета Генерална конференция на латиноамериканските и епископите от Карибския регион, *Документът от Апаресида*, 29 юни 2007, 360.

⁵ Пак там.

⁶ Павел VI, Апостолическо напътствие *Evangelii Nuntiandi* (8 декември 1975), 80: AAS 68 (1976), 75.

възраст: „Които се надяват на Господа, ще подновят силата си: ще дигнат криле като орли, ще припнат и не ще се отрудаят, ще отидат и не ще се уморят.” (Ис. 40:31). Христос е „вечното Евангелие” (Откр. 14:6); Той е „същият вчера, и днес, и вовеки” (Ев. 13:8), а неговите богатства и красота са неизмерими. Той винаги е млад и е вечен източник на новост. Църквата никога не престава да се удивява от „бездната богатство, премъдрост и знание у Бога!” (Рим. 11:33). Св. Йоан Кръстни казва, че „този гъсталак на премъдростта и знанието Божии е толкова дълбок и необятен, че колкото повече душата узнава за него, толкова все по-надълбоко може да навлиза в него”⁷. Или както пише св. Иринеи: „с идването си Христос принесе със Себе си вечна новост”⁸. Чрез тази новост Той винаги може да обнови нашия живот и нашите общности и дори когато християнското послание преживява периоди на мрак и църковна слабост, то не може да остарее. Исус винаги си пробива път през неясните категории, в които се опитваме да Го затворим, и постоянно ни изумява със Своята Божествена креативност. Винаги, когато се опитаме да се върнем към първоизточника и да възстановим първоначалната свежест на Евангелието, се откриват нови пътища за творчество, нови и различни изразни форми, по-красноречиви думи и знаци, които носят нов смисъл в днешния свят. Всяка форма на автентична евангелизация винаги е „нова”.

⁷ Св. Йоан Кръстни, *Духовна песен*, Фондация „Комунитас”, София, 2013, 36, 10, стр. 232, прев. Петър Роголски.

⁸ *Adversus Haereses*, IV, с. 34, п. 1: PG 7, pars prior, 1083: „*Omnem novitatem attulit, semetipsum afferens*”.

12. Наистина, тази мисия изисква от нас голямо себеотрицание, но ще бъде погрешно тя да бъде приемана като героично индивидуално начинание, защото тя е първом и преди всичко Господно дело, което надмогва всичко, което ние можем да провидим или разберем. Исус е „първият и най-велик евангелизатор”⁹. Във всяко дело на евангелизацията първенството винаги принадлежи на Бог, който ни приканва за сътрудничество с Него и Който ни води със силата на Своя Дух. Истинската новост е новостта, която Господ принася сам по тайнствен начин, а след това вдъхновява, провокира, води и подпомага по хиляди начини. Животът на Църквата трябва ясно да показва, че инициативата принадлежи винаги на Бог, защото „Той по-напред ни възлюби” (1 Иоан. 4:19) и само Той е Този, „Който прави да расте” (1 Кор. 3:7). Тази увереност ни позволява да поддържаме духа си радостен при изпълнението на една толкова задължаваща и изпълнена с предизвикателства задача, която ангажира целия ни живот. Бог иска всичко от нас, но същевременно Той ни дава всичко.

13. Не трябва да разбираме новостта на тази мисия като някакъв вид изместване или забравя на живата история, която ни заобикаля и ни води напред. Споменът е измерение на нашата вяра, което можем да наречем „второзаконно”, подобно на споменът на Израил. Исус ни завещава Евхаристията като всекидневен спомен на Църквата и като дълбоко споделяне на събитието на Пасха (срв. Лук. 22:19). Радостта от

⁹ Павел VI, Апостолическо напътствие *Evangelii Nuntiandi* (8 декември 1975), 7: AAS 68 (1976), 9.

евангелизацията винаги изниква от изпълнения с благодарност спомен – това е благодат, която ние трябва постоянно да измолваме. Апостолите никога не забравят момента, в който Исус докосва техните сърца: „Часть беше около десетия” (Иоан. 1:39). Заедно с Исус, в мига на този спомен ние сме „заобиколени от такъв голям облак свидетели” (Евр. 12:1), за някои от които като вярващи си спомняме с голяма радост: „Помнете вашите наставници, които са ви проповядвали словото Божие” (Евр. 13:7). Някои от тях са били обикновени хора, които са ни били близки и които са ни въвели в живота във вярата. „Спомням за твоята нелицемерна вяра, която по-рано я имаше у баба ти Лоида и майка ти Евника, а убеден съм, има я и в тебе” (2 Тим. 1:5). По същество вярващият е „човек, който помни”.

III. НОВАТА ЕВАНГЕЛИЗАЦИЯ ЗА ПРЕДАВАНЕ НА ВЯРАТА

14. Открити към действието на Светия Дух, който ни помага заедно да четем знаците на времето, XIII редовна Генерална Асамблея на Синода на епископите, която се проведе от 7 до 28 октомври 2012 обсъди темата *Новата евангелизация за предаване на християнската вяра*. Синодът потвърди, че новата евангелизация е повик, насочен към всички, който се изпълнява в три основни области.¹⁰

15. На първо място трябва да споменем областта на *обичайното пастирско служение*, „вдъхновено от огъ-

¹⁰ Срв. Параграф 7.

ня на Духа, Който възпламенява сърцата на вярващите, които редовно участват в съвместната молитва и се събират на Господния ден, за да бъдат захранени със словото и хляба на вечния живот”¹¹. Към тази категория можем да причислим и тези вярващи, които пазят дълбока и искрена вяра, изразяват я по различен начин, но рядко взимат участие в богослужението. Обичайното пастирско служение си поставя за цел да помогне на тези вярващи да израснат духовно, така че да могат още по-пълноценно да отговорят на Божият любов в техния живот.

Втората област е тази на „кръстените, в чиито живот не се отразяват изискванията на Кръщението”¹², сред които липсва здрава връзка с Църквата и които не изпитват утехата, родена от вярата. Църквата, в своята майчинска загриженост, се опитва да им помогне да изживеят обръщането, което ще възвърне радостта от вярата в техните сърца и ще вдъхнови верността им към Евангелието.

Последно, не трябва да пропускаме, че евангелизацията се отнася основно и преди всичко за възвестяването на Евангелието сред *тези, които не познават Исус Христос или които винаги са Го отхвърляли*. Много от тях тихо търсят Бог, водени от желанието да видят Неговия лик, дори и в държави с древни християнски традиции. Всички те имат правото да приемат Евангелието. Християните са задължени

¹¹ Бенедикт XVI, Проповед на заключителната меса след края на Синода на епископите (28 октомври 2012): AAS 104 (2102), 890.

¹² Пак там.

да възвестяват Евангелието, без да изключват когото и да било. Вместо да налагат нови задължения, те трябва да бъдат хора, които искат да споделят тяхната радост, които насочват към красивите хоризонти и които приканват другите към вкусна гощавка. Църквата расте не по пътя на прозелитизма, а „чрез привлекателност“¹³.

Йоан Павел II поиска от нас да осъзнаем, че „не трябва да има отслабване на импулса в проповедта на Евангелието“ пред тези, които стоят далеч от Христос, „защото това е първата задачата на Църквата“¹⁴. И наистина, „днешната мисионерска активност продължава да бъде най-голямото предизвикателство пред Църквата“¹⁵ и „мисионерската дейност трябва да продължи да бъде всеобща“¹⁶. Какво ще се случи, ако приемем тези думи сериозно? Бихме разбрали, че мисионерският досег е *образец, който да бъде следван в цялата дейност на Църквата*. В този контекст латиноамериканските епископи отбелязват, че „ние не можем пасивно и спокойно да стоим в очакване в нашите църковни сгради“¹⁷, а трябва да преминем от „пастирско служение, концентрирано върху съхранението, към пастирско служение, отдадено на решително мисионерство“¹⁸. Тази задача продължа-

¹³ Бенедикт XVI, Проповед на месата при откриването на Петата Генерална конференция на латиноамериканските и епископите от Карибския регион (13 май 2007), Апаресида, Бразилия: AAS 99 (2007), 437.

¹⁴ Енциклика *Redemptoris Missio* (7 декември 1990), 34: AAS 83 (1991), 280.

¹⁵ Пак там, 40: AAS 83 (1991), 287.

¹⁶ Пак там, 86: AAS 83 (1991), 333.

¹⁷ Пета Генерална конференция на латиноамериканските и епископите от Карибския регион, *Документът от Апаресида*, 29 юни 2007, 548.

¹⁸ Пак там, 370.

ва да бъде източник на огромна радост за Църквата: „Казвам ви, че тъй и на небесата повече радост ще има за един каещ се грешник, нежели за деветдесет и девет праведници, които нямат нужда от покаяние.” (Лук. 15:7).

Обхват и граници на Напътствието

16. С радост приех молбата на отците от Синода да напиша това Напътствие¹⁹. Вършейки това, аз събрах богатата реколта на свършената от Синода работа. Наред с това потърсих съвета на много други хора, като присъединих и собствената си загриженост за тази конкретна област от църковната работа по евангелизацията. Тук могат да бъдат обсъдени безкраен брой въпроси, които имат отношение към съвременната евангелизация, но реших да не се впускам в обсъждане на някои от тях, които се нуждаят от допълнителен размисъл и изследване. А и не смятам, че от учението на папата може да се очаква да изложи последната и заключителна дума по всеки един въпрос, който засяга Църквата и света. Не е подходящо папата да измества местните епископи, които най-добре могат да разгледат всеки въпрос, възникнал на тяхна територия. В този смисъл съм убеден в необходимостта от поощряването на последователна „децентрализация”.

17. Избрах да се спра на няколко основни насоки, които могат да насърчат и изведат Църквата към

¹⁹ Срв. Параграф 1.

един нов етап на Евангелизацията, белязана от въодушевлението и жизнеността. В този контекст и въз основа на учението на Догматическата конституция *Lumen Gentium* реших да се спра по-подробно на следните въпроси:

- а) реформата в мисионерския подход на Църквата;
- б) изкушенията, с които се сблъскват пастирите работници;
- в) Църквата, разбираана като Божия народ, който благовести;
- г) проповедта и подготовката за нея;
- д) включването на бедните в обществото;
- е) мирът и диалогът в общество;
- ж) духовната мотивация за мисия.

18. Спрях се на тези въпроси в детайли, които на някои могат да се сторят прекомерни. Направих това, воден не от желание да създам изнурителен трактат, а от стремежа да разкрия важните практическите последици от тези въпроси за днешната мисия на Църквата. Всички те могат да подпомогнат формирането на определен стил за евангелизация, който ви моля да възприемете във *всяко начинание, което предприемате*. Тогава ще успеем да изпълним в нашите всекидневни усилия библейското напътствие „Радвайте се винаги в Господа, и пак ще кажа: радвайте се” (Фил. 4:4).